

ת"פ (חיפה) 17645-09-23 - מדינת ישראל נ' אימן נפאע

ת"פ (חיפה) 17645-09-23 - מדינת ישראל נ' אימן נפאע מחוזי חיפה

ת"פ (חיפה) 17645-09-23

ת"פ (חיפה) 803-10-23

מדינת ישראל

נ ג ד

אימן נפאע

2. מחמוד הילאלי

3. מוחמד הילאלי הילאלי (עציר)

בית המשפט המחוזי בחיפה

[19.08.2024]

כבוד השופט מוחמד עלי

גזר דין

כתב האישום

1. הנאשמים הורשעו על פי הודאתם בעובדות כתב אישום מתוקן במסגרת הסדר טיעון, שלא כלל הסכמות לגבי העונש. כתב האישום המתוקן כולל שלושה אישומים. להלן נתאר את האישומים.

2. האישום הראשון

בפתח האישום הראשון צוין כי בין ס' לבין הנאשמים 2 ו-3 (שהינם אחים) קיימת היכרות קודמת; כי בין הנאשם 1 לבין ס' אין היכרות; וכי הנאשמים 2 ו-3 עובדים בעסק של הנאשם 1.

לפי העובדות המפורטות בכתב האישום, הנאשמים קשרו קשר לסחוט את ס' בכוח על מנת לקבל ממנו דמי חסות. בהתאם לכך, ביום 23.7.2023, בשעות הערב המאוחרות הגיעו הנאשמים 2 ו-3 ברכב מסוג מרצדס המצוי בחזקתו של הנאשם 1 אל ביתו של ס' בשפרעם. הנאשמים ביקשו מ ס' לסייע להם בפינוי רכב לצורך מכירתו לפירוק, אף שידעו כי מדובר במצג שווא, ס' נענה להצעתם והצטרף אליהם, והנאשמים 2 ו-3 הסיעו את ס' באמצעות רכבו של הנאשם 1 לביתו של זה האחרון, והובילו אותו לשטח פתוח סמוך לבית. במקום המתין להם הנאשם 1. בהמשך לאמור, הנאשמים סחטו בכוח את ס', בכך שהנאשמים 2 ו-3 הכו אותו בידיים וברגליים, והנאשם 1 הכה אותו באמצעות מוט ברזל והטיל עליו אימה. בד בבד, דרשו הנאשמים מ ס' לשלם להם דמי חסות בסך 100,000 ₪.

כתב האישום ממשיך ומתאר כי הנאשמים דרשו מ'ס' למסור לידיהם רכב מדגם יונדאי שנמצא בחזקת אשתו של 'ס' ורשום על שם גיסתו. בשל האימה שהטילו עליו והאלימות שהפעילו כלפיו, 'ס' נענה לדרישתם. הנאשמים הסיעו את 'ס' מביתו של הנאשם 1 לביתו של 'ס', הורו לו להביא את המפתח של היונדאי ותעודת הזהות של גיסתו. 'ס' ניגש לדלת ביתו כשהנאשם 2 עמד לצדו והצמיד לגופו חפץ קשיח דמוי סכין. 'ס' קרא לאשתו וביקש ממנה להעביר לידי את תעודת הזהות שלה ואת מפתחות היונדאי והעבירם לידי הנאשמים. 'ס' עשה זה בניגוד לרצונו כשהוא חש סכנה לחייו ולשלום בני משפחתו.

הנאשמים נטלו את היונדאי ונסעו עם 'ס' בשני רכבים לביתה של גיסתו בעיר טמרה. בהגיעם למקום הורו הנאשמים ל'ס' ללכת להביא את תעודת הזהות של הגיסה. בעוד הנאשם 2 ליד 'ס' ומצמיד לגבו חפץ קשיח דמוי סכין, פנה 'ס' לגיסתו וביקש ממנה כי תמסור לידי את תעודת הזהות שלה. הגיסה נענתה לבקשת 'ס' ומסרה את תעודת הזהות לנאשמים.

הנאשמים ו'ס' נסעו חזרה לשפרעם. הנאשמים שיחררו את 'ס' בסמוך לביתו, ועזבו את המקום כשהיונדאי בחזקתם. מספר ימים לאחר מכן, מכר הנאשם 2 את היונדאי למגרש מכוניות בשפרעם בתמורה לסך של 15,000 ₪, והנאשמים שלשלו את הכסף לכיסם.

הודגש בכתב האישום כי פעולותיו של 'ס' נעשו בשל האימה שהטילו עליו הנאשמים ולנוכח האלימות שהפעילו נגדו. כמו כן צוין כי כתוצאה מהאלימות שנקטו נגדו הנאשמים, נגרמו ל'ס' חבלות שטחיות מתחת לעין, נפיחות בשפתיים, פצעי שפשוף בברכיים וכאבים בחזה.

בגין מעשים אלו הורשעו הנאשמים בעבירות סחיטה בכוח לפי סעיף 427(א) רישא וסיפא בשילוב סעיף 29 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין); וגניבת רכב לפי סעיף 413ב(א) בשילוב סעיף 29 לחוק העונשין.

3. האישום השני

בהמשך למתואר באישום הראשון, ביום 3.8.2023 פנו הנאשמים אל 'ס' וביקשו לפגוש אותו בביתו של הנאשם 1 תוך הצגת מצג שווא לפיו הם רוצים לעשות עמו "סולחה". במועד מאוחר יותר הגיעו הנאשמים 2 ו-3 לביתו של 'ס' ולקחו אותו ברכבו של הנאשם 1 אל ביתו של זה האחרון, שהמתין להם בבית. בעודם בבית, הנאשמים התקבצו סביב 'ס' וסחטו אותו באיומים, בכך שהנאשם 1, בעודו מחזיק במקל בידו, אמר ל'ס' כי היונדאי נמכרה בתמורה ל-5,000 ₪, שאל אותו מה עם שאר הכסף, איים עליו בפגיעה בגופו, והטיל עליו אימה במטרה להניעו לשלם לנאשמים את יתרת הסכום תוך זמן מוגבל שלא יעלה על 21 ימים.

בגין מעשים אלו הורשעו הנאשמים בעבירת סחיטה באיומים לפי סעיף 428 רישא בשילוב סעיף 29 לחוק העונשין.

4. האישום השלישי

בפתח האישום השלישי צוין כי בין הנאשמים לבין ע' קיימת היכרות, וכי עובר לאירוע המתואר באישום השלישי התגלע סכסוך בין ע' לבין הנאשם 1.

על פי המתואר באישום השלישי, ביום 10.8.2023 עבד ע' בביתו של תושב שפרעם בעבודות חיפוי אבן. סמוך לבית עמד רכב מזדה אשר נמצא בחזקתו של ע', וברכב נמצא בין היתר טלפון נייד וסך של 4,750 ₪. בשעה 13:19 פנה הנאשם 2 באמצעות הטלפון הנייד ל ע' ואיים עליו בפגיעה בגופו בכוונה להפחידו, באומרו שהם יגיעו אליו הביתה והוא עוד יכיר אותם. במהלך השיחה ע' לא זיהה את הנאשם 2.

בהמשך לשיחת האיומים, התקשר ע' אל הנאשם 1 בשעה 14:12 באמצעות הטלפון הנייד, וזאת במטרה לברר את זהות האדם שהתקשר אליו קודם לכן. הנאשם 2 ענה לטלפון הנייד של הנאשם 1 והחל לקלל את ע'. בהמשך לכך הנאשם 1 נטל את הטלפון מנאשם 2 והחל דין ודברים בינו לבין ע' באשר לסכסוך כספי שבין השניים. במהלך השיחה הנאשמים 1 ו-2 איימו לפגוע ב ע' על ידי פגיעה בגופו.

זמן קצר לאחר מכן הגיעו הנאשמים אל ביתו של ע' באמצעות רכב הנאשם 1 ושדדו אותו. וכך תואר מעשה השוד בכתב האישום:

הנאשם 2 תפס את ע' בזרועות על מנת למנוע ממנו לזוז; הנאשמים 1 ו-2 המשיכו לתקוף את ע' באגרופים ובעיטות לעבר פלג גופו התחתון ולאזור הזרועות, כל זאת כאשר נאשם 3 מסייע להם ומקל עליהם את תקיפתו של ע'. בד בבד דקר הנאשם 2 ביחד עם הנאשם 1 את ע' באמצעות חפץ חד ברגלו השמאלית באזור שבין הירך האחורי לעכוז. בהמשך למעשים הללו, הנאשמים 1 ו-2, כשהנאשם 3 מסייע להם, גנבו את המזדה - אחד מהנאשמים נהג במזדה ועזב איתה את המקום.

כתוצאה ממעשיהם של הנאשמים נגרם לע' פצע דקירה שטחי באורך של עד 4 ס"מ בין הירך האחורי ברגל שמאל לעכוז.

בגין מעשים אלו הורשעו הנאשמים 1 ו-2 בעבירת שוד לפי סעיף 402(א) בשילוב סעיף 29 לחוק העונשין; פציעה לפי סעיף 334 ובשילוב סעיף 29 לחוק העונשין; ואיומים לפי סעיף 192 בשילוב סעיף 29 לחוק העונשין. ואילו הנאשם 3 הורשע בעבירות של סיוע לשוד לפי סעיף 402(א) בשילוב סעיף 31 לחוק העונשין; וסיוע לפציעה לפי סעיף 334 בשילוב סעיף 31 לחוק העונשין.

מהלך הדיון

5. כתב האישום המקורי הוגש ביום 8.9.2023 נגד הנאשמים 1 ו-2 בלבד. ביום 16.10.2023 ביקשה המאשימה לתקן את כתב האישום באופן שהתיק הנוכחי יידון במאוחר עם כתב אישום נוסף שהוגש מאוחר יותר נגד הנאשם 3. בהחלטתי מיום 22.10.2023 הוריתי על איחוד התיקים והגשת כתב אישום מאוחד.
6. הנאשמים כפרו תחילה בכתב האישום (הנאשמים הגישו תשובות בכתב, בתאריכים 3.1.2024 ו-4.1.2024). ביום 7.1.2024 התקיימה ישיבת הוכחות ראשונה ולאחר מכן התקיימו עוד 5 ישיבות לשמיעת ראיות. יודגש כי בין היתר העידו המתלוננים ס' וע'.
7. בדיון שהתקיים ביום 4.6.2024 הודיעו הצדדים כי הגיעו להסדר טיעון במסגרתו ביקשו הנאשמים להודות בעובדות כתב אישום מתוקן, וזאת מבלי שתהיינה הסכמות לענין העונש. התרתי לנאשמים לחזור בהם מכפירתם ועל בסיס הודאתם הם הורשעו בעבירות שיוחסו להם בכתב האישום המתוקן. ראיות וטיעוני הצדדים לעונש המאשימה
8. במסגרת הראיות לעונש הגישה המאשימה את גיליון הרשעותיהם הקודמות של הנאשמים 1 ו-2. המאשימה גם הגישה טיעון כתוב לעונש והוסיפה וטענה בעל פה.
9. לטענת המאשימה, האישומים הראשון והשני מגלמים אירוע אחד, ואילו האישום השלישי מגלם אירוע נפרד. זאת משום שמדובר במתלונן אחר, בעבירות שבוצעו בזמן אחר, ועל רקע סכסוך כספי.
10. המאשימה פירטה את הערכים המוגנים בעבירות בהן הורשעו הנאשמים והתייחסה לנסיבות ביצוע העבירות. אשר לאישומים הראשון והשני - נטען כי לעבירות קדם תכנון וכי המדובר באירועים שנפרשו על פני תקופה, וכללו תיאום לגבי אופן ביצוע הסחיטה ומהלך הסחיטה. המאשימה הוסיפה וטענה כי הנאשמים הפעילו אלימות כלפי המתלונן לרבות שימוש בנשק קר ואף הגיעו עד לטמרה ולאחר מכן מכרו את הרכב. נטען עוד כי יש לשים את הדגש על הנזק הנפשי שנגרם למתלונן, ועל תחושת האימה שאחזה בו, עד כדי בריחתו מיישוב מגוריו ומעבר למגורים במקום מרוחק מהנאשמים, כפי שהעיד המתלונן במהלך שמיעת הראיות. עוד ציינה המאשימה את הנזקים הפיזיים והכלכליים שנגרמו למתלונן, ובכלל זאת העובדה כי הרכב שנגנב מהמתלונן לא הוחזר לו. לטענת המאשימה נסיבות המקרה מצביעות על חומרה.
11. לטענת המאשימה, בשים לב למדיניות הפסיקה הנוהגת, מתחם העונש ההולם באישומים הראשון והשני נע בין 4 ל-7 שנות מאסר. אשר לגזירת העונש בתוך המתחם, המאשימה הפנתה לעברם הפלילי של הנאשמים 1 ו-2 ולצורך בהרתעה בעבירת הסחיטה, וביקשה לגזור את עונשם ברף האמצעי של המתחם הנטען.
12. לגבי האישום השלישי - המאשימה הפנתה לערכים המוגנים שנפגעו בעבירת השוד, וציינה את הנסיבות הקשורות בביצוע העבירות, ובכללן ההכנה והתכנון ואף הצטיידות הנאשמים בסכין ובמוט ברזל. אשר לנזק שנגרם מביצוע העבירות, ציינה המאשימה כי פוטנציאל הנזק הוא גדול נוכח האלימות הפיזית בה נקטו הנאשמים כלפי המתלונן, שעה שהיו מצוידים בסכין, והיה קיים החשש להסלמה ולפגיעה חמורה במתלונן. כן ביקשה המאשימה להדגיש את הטראומה שנגרמה למתלונן כאשר הנאשמים הפתיעו אותו במקום עבודתו, פצעו אותו, ושדדו אותו.
13. המאשימה הפנתה לפסיקה המשקפת לדידה את מדיניות הענישה הנוהגת, וטענה כי מתחם העונש ההולם באישום השלישי הינו כדלקמן: לגבי נאשמים 1 ו-2 - בין 4 ל-7 שנות מאסר; ולגבי הנאשם 3 - אשר סייע לביצוע העבירות - בין שנתיים ל-3.5 שנות מאסר. גם באישום זה ביקשה המאשימה לגזור את עונשם של הנאשמים ברף האמצעי של המתחם הנטען.
14. לבסוף, המאשימה ביקשה להטיל עונשים בגין כל אחד מן האירועים במצטבר, וכן ביקשה להטיל על הנאשמים מאסר על תנאי, פיצוי למתלוננים, ופסילת רישיון נהיגה.
- הנאשם 1
15. מטעם הנאשם 1 העידו שלושה עדי אופי.
- העד הראשון היה הבן מר יוסף נפאע, אשר מסר כי הוא כבן 21, לומד בטכניון הנדסת מערכות מידע. העד סיפר על נסיבות חייו של אביו, וציון כי על אף נסיבותיו הצליח להקים עסק שהעסיק כ-20 עובדים וטיפל בפרויקטים בכל רחבי הארץ. הבן הוסיף וסיפר כי אביו אדם מוערך במקום מגוריהם, וכי מגיל צעיר חינך את משפחתו שלא לרמוס את זכויותיהם של אחרים, דאג שילדיו ילמדו בבתי ספר יוקרתיים, והצלחתו שלו נזקפת לתמיכת אביו. העד התייחס להשלכות ההליכים המשפטיים נגד אביו על בני המשפחה, ציין כי לאחר מעצר אביו, לקח על עצמו את תפקיד האב בבית, וסיפר כי מצבה הנפשי של אמו התדרדר וכי היא פנתה פעמיים לטיפול רפואי. עוד עמד הבן על הפגיעה הכלכלית שנגרמה למשפחה עקב מעצר אבי המשפחה.

העד השני הוא אחיו של הנאשם 1, עו"ד דאוד נפאע. העד ציין כי הוא אחיו הבכור של הנאשם 1, והדגיש את הקושי שלו להתמודד עם ההליך נגד אחיו. האח ביקש להאיר זווית אחרת לגבי הנאשם 1. הוא סיפר כי אחיו הנאשם 1 היה תלמיד מצטיין אך לימודיו נקטעו כדי לפרנס את המשפחה ולתמוך בלימודי יתר בני המשפחה, הן המשפחה הגרעינית והן המשפחה המורחבת. לדברי האח הסתבכות הנאשם 1 באה על רקע תקופת הקורונה, קריסת העסק ומספר מחלות מהן סבל. לדברי האח מצבו של הנאשם 1 התדרדר והוא הסתבך בעקבות מה שהגדיר שיקול דעת מוטעה. עוד סיפר האח כי מעשי הנאשם 1 לא מאפיינים את התנהלותו בדרך כלל, שכן אחיו דוגל בשלום. האח סיפר עוד כי היה במגע עם המתלוננים אך לדבריו התערבות גורמים הביאו לסיכול הסולחה. לדברי האח, הנאשם 1 הפנים את המעידה, והוא פנה לבית המשפט בבקשה לתת את הבכורה לפן החיובי בנאשם 1.

העד השלישי הוא גיסו של הנאשם 1, עו"ד ויסאם עריד. הגיס סיפר כי הוא מכיר את הנאשם 1 כאדם טוב וחס, תומך, תורם ומסייע לציבור. הגיס סיפר כי לבני המשפחה, ובפרט בתו שגם היא סטודנטית, ואשתו, היה קושי ניכר להגיע לבית המשפט ולראות את אבי המשפחה עצור וכי הם חשים בושה. הגיס הוסיף וציין כי הנאשם 1 היה עמוד השדרה של הבית, וכי הוא הפנים את חומרת המצב והנזק שגרם לעצמו ולמשפחתו. לבסוף, הגיס ביקש לתת את הדעת להשלכות שיהיו על בני המשפחה, ובפרט ילדיו שהינם כאמור סטודנטים.

נוסף לעדי האופי, הנאשם 1 הגיש אסופת מסמכים: מסמכים רפואיים, מסמכים אודות לימודיהם של ילדיו, והצהרה מטעם ועדת הפיוס הארצית - אליהם אתיחס בהמשך.

16. ב"כ של הנאשם 1 ביקש לקבוע מתחם עונש אחד לכל האישומים. לדידו, אמנם האירועים מתפרסים על נקודות זמן שונות, אך מבחינה מהותית - קיים קשר הדוק בין שלושת האישומים וניתן לראות את המעשים בשלושת האישומים כמקשה אחת. לחילופין, נטען כי יש לקבוע מתחם אחד לאישומים הראשון והשני, ומתחם נפרד לאישום השלישי. בהתייחס לנסיבות ביצוע העבירות באישום השלישי, טען הסנגור כי אין המדובר בשוד מתוכנן מראש או מתוחכם, אלא בהחלטה ספונטנית להגיע למתלונן בעקבות שיחה טלפונית עמו. עוד נטען כי הנאשמים לא עשו הכנות מוקדמות ולא הצטיידו בכלים לביצוע העבירות. בהתייחס לנזק שנגרם למתלונן - טען הסנגור כי אין המדובר בחבלות חמורות. כן טען כי לא הוגשה הצהרה מטעם המתלונן או תסקיר המלמד על נזק נפשי כלשהו. נטען עוד כי הרכב והכסף הוחזרו למתלונן מספר ימים לאחר האירוע. על כן נטען כי הפגיעה בערכים המוגנים באישום השלישי היא בינונית. הסנגור הפנה לפסיקה וטען כי מתחם העונש ההולם נע בין 15 ל-36 חודשי מאסר בפועל.

בהתייחסו לגזירת העונש בתוך המתחם, הסנגור הפנה לעברו הפלילי הלא מכביד של הנאשם 1 ולכך שמדובר במעצרו הראשון. כן הפנה הסנגור לעדויות עדי האופי, לתרומתו של הנאשם למען אחרים, להודאתו בכתב האישום המתקן, ולתקופת מעצרו. לאור האמור, ביקש הסנגור לגזור את עונשו של הנאשם ברף האמצעי של המתחם הנטען.

17. בדברו לפניי אמר הנאשם 1 כי הוא מתחרט, מאמין שבית המשפט יעשה צדק, וביקש שבית המשפט ינקוט כלפיו במידת הרחמים.

הנאשם 2

18. הסנגור הגיש טיעון כתוב לעונש והוסיף וטען בעל פה. לטענת הסנגור, כתב האישום מגלם אירוע אחד, ובתוך כך ביקש לא לתת משמעות לכך שמדובר במספר קורבנות, ובעבירות שבוצעו בטווחי זמן שונים.
- הסנגור התייחס בטיעונו לעבירת השוד, שהיא לדידו החמורה מבין העבירות בהן הורשע הנאשם. בהתייחסו לנסיבות ביצוע העבירות טען הסנגור כי לגבי עבירת השוד המדובר ברף חומרה בינוני, ובהקשר זה הפנה לתיקון כתב האישום על דרך תיקון סעיף העבירה המקל יותר בעבירת השוד - סעיף 402(א) לחוק העונשין. הסנגור הפנה לנזק שנגרם למתלונן אשר לדידו אינו ברף חומרה גבוה. כן טען הסנגור כי בחינת חלקו של הנאשם 2 בביצוע העבירות, בראי האמור בכתב האישום המתוקן, והעדויות שנשמעו, מלמדת כי הנאשם 2 אינו הדמות המרכזית בפרשה.
- הסנגור הפנה לפסיקה המשקפת לדידו את מדיניות הענישה הנוהגת, וטען כי מתחם העונש ההולם נע בין 15 חודשי מאסר שיכול ויוטלו בעבודות שירות, לבין 36 חודשי מאסר בפועל.
- אשר לגזירת העונש בתוך המתחם, הסנגור הפנה להודאת הנאשם בכתב האישום המתוקן, ופירט את נסיבותיו. נטען כי הנאשם נשוי ויש לו 4 ילדים, וכי נסיבות חייו מורכבות בעיקר בשל גירושי הוריו ועזיבת אמו את ביתם. הסנגור הפנה לעברו הפלילי של הנאשם, טען כי לא הורשע בעבירות אלימות, וציין כי הרשעתו האחרונה היא משנת 2017. הסנגור ציין כי אמנם אין המדובר במאסרו הראשון של הנאשם, אך הדגיש את תקופת מעצרו הממושכת, כ-11 חודשים, ואת הריחוק מבני משפחתו. בסיפא של טיעונו לעונש, טען הסנגור כי לאור הודאת הנאשם בשלב זה של משפטו, יש לזכותו בהפחתת שליש מעונשו, וזאת לאור החיסכון בהעדת יתר עדי התביעה, ובהקשר זה הפנה לפסיקה מן הדין האנגלי. לאור האמור, ביקש הסנגור לגזור את עונשו באמצע המתחם הנתון, היינו 24 חודשי מאסר.
19. דברו לפניי אמר הנאשם 2 שהוא מצטער ומתחרט על הכל.
- הנאשם 3
20. מטעם הנאשם 3 הוגשה תעודה לגבי סיום קורס ניהול קונפליקטים שעבר בבית הסוהר.
21. הסנגור טען כי באישום השלישי אין פירוט לגבי חלקו של הנאשם 3 בביצוע העבירות, וביקש ללמוד מכך שסיועו בביצוע העבירות מתבטא בנוכחותו במקום ותו לא. הסנגור הצטרף לטיעוני הנאשמים 1 ו-2 באשר למדיניות הענישה הראויה, וביקש להדגיש את היחס הראוי בין עונשם של הנאשמים 1 ו-2 לעומת הנאשם 3 שהורשע בסיוע לביצוע העבירות באישום השלישי. נטען כי עונשו של מסייע היא מחצית מעונשו של המבצע העיקרי. כן טען הסנגור כי הרשעתו בעבירת סיוע באישום השלישי, מקרינה גם על חלקו בביצוע העבירות באישומים הראשון והשני.
- באשר לנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירות, ציין הסנגור כי הנאשם הודה, כי אין לו עבר פלילי, וכי הוא הצעיר מבין הנאשמים. כן ציין כי הנאשם נשוי ונולדה לו בת בעת מעצרו. הסנגור ציין כי במהלך תקופת מעצרו השתתף הנאשם בסדנה לניהול קונפליקטים. הסנגור ציין את תקופת מעצרו הממושכת של הנאשם וביקש להסתפק בתקופת מעצרו.
22. דברו לפניי אמר הנאשם 3 שהוא מצר על המצב אליו הגיע, ומצר על פגיעתו במתלוננים.
- התפתחות לאחר הטיעון לעונש
23. לאחר הטיעונים לעונש הגיש ב"כ נאשם 1 הודעה לפיה הושג הסכם סולחה בין המתלונן באישומים הראשון והשני לבין הנאשם 1 וציין גם כי נפגע העבירה מבקש להעיד בפני בית המשפט. בהחלטה שנתנה ביום 28.7.2024 ציינתי כי בפתח הישיבה שנועדה למתן גזר הדין יישמע טיעון קצר לגבי הסכם הסולחה.
24. בפתח ישיבת היום, השלימו הצדדים את טיעוניהם בעניין הסכם הסולחה, כמו כן העיד נפגע העבירה באישומים הראשון והשני. המתלונן ציין כי הוא קיבל את הפיצוי שנקבע בהסכם בסך של 60,000 ₪ וכי הוא סולח לכל הנאשמים ואין לו עוד כל טענה כלפיהם. בהתאם לכך, ביקש נפגע העבירה להקל עם הנאשמים.
- מתחם העונש ההולם
25. כידוע, גזירת הדין נעשית, בדרך כלל, בשני שלבים עיקריים: קביעת מתחם עונש הולם ולאחר מכן גזירת העונש בתוך המתחם (סעיף 40ג' לחוק העונשין). בתוך כך יש לבחון אם קיימים שיקולים המצדיקים סטייה מהמתחם (ראו לעניין בחינת שלבי גזירת העונש בין היתר: ע"פ 1127/13 גברזג'י נ' מדינת ישראל (15.1.2014)).
26. לעיתים יהיה צורך לדון בשלב מקדמי, בו יש לקבוע אם כתב האישום מגלם אירוע אחד או מספר אירועים. שלב דיון זה מתעורר לאור הקבוע בסעיף 40ג' לחוק העונשין, לפיו מקום שמדובר באירוע אחד, בית המשפט יקבע מתחם עונש הולם לאירוע כולו ויגזור עונש לכל העבירות שבאותו אירוע; אך אם נקבע כי מספר עבירות מהוות כמה אירועים, יהיה צורך לקבוע מתחם עונש הולם לכל אירוע בנפרד, ולאחר מכן יהיה רשאי בית המשפט לגזור עונש נפרד לכל אירוע או עונש כולל לכל האירועים.
- בין הצדדים קיימת מחלוקת בשאלה אם כתב האישום מגלם אירוע אחד כטענת הסנגורים, או שיש לזהות בו שני אירועים - אחד שכלול באישומים הראשון והשני ושני שמגולם באישום השלישי - כטענת המאשימה.

לעמדת, יש לבכר את גישת המאשימה.

המבחן המרכזי לבחינת השאלה האם מדובר באירוע אחד הוא מבחן "הקשר ההדוק" בין העבירות. קשר הדוק ימצא כאשר בין העבירות קיימת סמיכות זמנים או כאשר הן חלק מאותה תכנית עבריינית אף כאשר הן בוצעו לאורך תקופת זמן שאינה קצרה (ע"פ 4910/13 ג'אבר נ' מדינת ישראל, פסק דינה של כב' השופטת דפנה ברק ארז (29.10.2014); וראו גם: רע"פ 4760/14 קיסלמן נ' מדינת ישראל (7.5.2015); ע"פ 4289/14 חנונה נ' מדינת ישראל (21.1.2015)). עוד נקבע בפסיקה כי ככל שעוצמת הקשר בין העבירות על פי נסיבותיהן העובדתית רבה, תידרש הצדקה נורמטיבית משמעותית יותר כדי לראותן כאירועים נפרדים, ולהיפך (ע"פ 1261/15 מדינת ישראל נ' דלאל, פסק דינו של כב' השופט סולברג (3.9.2015)). מנגד, הקביעה כי דפוס דומה של מעשים, ללא קשר לפרמטרים של נפגעי העבירה, מועד ביצוע העבירה ואופני תכנון שונים - די בו כדי להפוך את כל העבירות לאירוע אחד - היא מרחיקת לכת (ע"פ 1082/14 ג'אסר נ' מדינת ישראל (23.7.2015)).

כתב האישום המתוקן מייחס לנאשמים שלושה אישומים, כאשר לגבי שני האישומים הראשונים אין מחלוקת כי המדובר באירוע אחד, אך בעוד שהנאשמים מבקשים לראות את האישום השלישי כחלק מהאירוע המגולם באישומים הראשון והשני, המאשימה מבקשת לראות את האישום השלישי - אירוע נפרד. כאמור, עמדת - כעמדת המאשימה.

בעוד שהאישומים הראשון והשני כוללים עבירות שבוצעו נגד מתלונן אחד (ס') האישום השלישי עוסק בעבירות שבוצעו כלפי מתלונן אחר (ע'). לכך יש משמעות, משום שלעמדת יש להעמיד במרכז את העובדה כי העבירות בוצעו כלפי קורבן אחר. גם הרקע לביצוע העבירות כלפי כל אחד מן הקורבנות שונה, בעוד שהעבירות כלפי ס' בוצעו על רק גביית דמי חסות, הרקע לאישום השלישי הוא סכסוך כספי. יתרה מכך, קיים ריחוק זמן בין העבירות שבוצעו כלפי ס', שהחלו סמוך ליום 23.7.2023, ואילו העבירות באישום השלישי בוצעו ביום 10.8.2023. אמנם, הזמן שחלף אינו משמעותי, אך לא ניתן לומר כי העבירות באישומים הראשון והשני השפיעו בדרך כלשהי על ביצוע העבירות שבאישום השלישי (ראו: ע"פ 6894/22 אסכאפי נ' מדינת ישראל (15.8.2023)). העבירות המיוחסות לנאשמים באישום השלישי כוללות עבירת שוד (ולגבי הנאשם 3 סיוע לעבירת שוד) ופציעה, ואילו המאפיין העיקרי של העבירות באישומים הראשון והשני הוא סחיטה. כמו כן, ביצוען של העבירות באישומים הראשון והשני לא נועד לשרת את ביצוען של העבירות באישום השלישי, ולא ניתן לומר כי הן חלק מתכנית עבריינית אחת. נימוקים אלו מצדיקים לשיטתי התייחסות מובחנת לאישומים הראשון והשני להבדיל מהאישום השלישי, בדרך של קביעת מתחם עונש נפרד לכל אירוע. מכאן, בהתאם להוראות סעיף 40ג(ב) לחוק העונשין, יש לקבוע מתחם עונש הולם לכל אירוע בנפרד.

27. הנאשמים הורשעו במגוון עבירות, שכל אחת מהן נושאת ערך מוגן אחר.

עבירת השוד, עבירת הסחיטה באיומים ועבירת הסחיטה בכוח, הן עבירות רכוש אשר משולב בהן ממד של אלימות פיזית או מילולית כלפי קורבן העבירה, בדרגות חומרה שונות. עבירות אלו באות להגן על ביטחון, שלמות גופו, כבודו, כמו גם על רכושו של כל פרט ופרט מהציבור. זאת, בנוסף לערך הכללי יותר של שמירה על הסדר וביטחון הציבור. עבירת השוד היא העבירה החמורה ביותר מבין העבירות בהן הורשעו הנאשמים. לנוכח חומרת עבירת השוד נקבע לא אחת, כי הרשעה בעבירה זו מחייבת השתת מאסר בפועל משמעותי:

"בית משפט זה עמד לא אחת על חומרתה של עבירת השוד ועל הצורך להחמיר בעונשו של מי שמבקש להשיג רווח קל בדרך עבריינית, תוך פגיעה באנשים תמימים הנקרים בדרכו כמו גם בסדר הציבורי ובתחושת הביטחון של הציבור כולו" (ע"פ 9079/16 מיארה נ' מדינת ישראל, פסקה 9 (9.3.2017); ע"פ 8660/10 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה ט' (17.5.2011)).

עם זאת חשוב לזכור כי בכל מקרה ומקרה יש לתת את הדעת לנסיבות הספציפיות, שכן קיים מנעד אפשרויות רחב של עבירת השוד: "...חשוב לזכור כי קיימת קשת רחבה של מעשי שוד אפשריים הנבדלים זה מזה בנסיבותיהם ובמדרג חומרתם. מידת הפגיעה בערכים החברתיים, וכך גם מדיניות הענישה הנוהגת, תלויים, אפוא, בנסיבותיו הקונקרטיים של מעשה השוד וחומרתו" (ע"פ 772/13 יחיא נ' מדינת ישראל, פסקה 10 (29.6.2014)).

בית המשפט העליון עמד לא אחת על חומרתה של עבירת הסחיטה בע"פ 4416/23 מהרי נ' מדינת ישראל, פסקה 12 (4.10.2023), עמד כב' השופט שטיין על חומרתה של עבירת הסחיטה וציין דברים אלו:

"לא אחת עמד בית משפט זה על חומרתה המופלגת של סחיטה באיומים וקבע כי עבירות כאלה מחייבות החמרה בענישה... בפרט, נקבע כי ענישה כאמור צריכה להעביר מסר חד וברור לציבור, כי הסוחטים באיומים ישלמו על מעשיהם בדרך של שלילת חירותם לתקופה ארוכה - זאת, לא רק מטעמי הלימה והרתעת הרבים, אלא גם כדי לעודד את קורבנות הסחיטה לשבור את 'קשר השתיקה' שנכפה עליהם ולפנות, מבלי להסס, לרשויות אכיפת החוק על-מנת לשים קץ לסחיטה בה הם נתונים... עבירת סחיטה באמצעות איומים פוגעת קשות במרקם חייהם של קורבנות העבירה הנסחטים - במישור האישי והכלכלי כאחד - כאשר הסוחט עושה דין לעצמו, מנצל לרעה את עודף הכוח שבידו, פוגע בחופש הבחירה של נפגע העבירה וגוזל את קניינו (ראו: ע"פ 5769/14 אלרואי נ' מדינת ישראל, פסקה 15 (20.9.2015))."

עבירת הפגיעה, כיתר עבירות האלימות, נועדה להגן על הערכים החברתיים החשובים של הגנה על חיי אדם, על שלמות גופו, ביטחון ורווחתו. חומרתה של עבירה זו באה לידי ביטוי בענישה המרבית הקבועה לצדה, 3 שנות מאסר, אשר מוכפלות כאשר העבריין ביצע אותן תוך שימוש בנשק חם או קר. עבירת גניבת רכב היא עבירת רכוש שבאה להגן על קניינו של אדם ברכבו. הערכים המוגנים בעבירת האיומים הם ההגנה על שלוות נפשו, ביטחון וחירות הפעולה והבחירה שלו.

28. בהכרעת הדין הורשעו הנאשמים במספר עבירות, עובדה אשר כשלעצמה מצביעה על כך שהמקרה נושא חומרה. יתרה מכך, הנסיבות הקשורות בביצוע העבירות שעולות מכתב האישום מלמדות על פגיעה חמורה ומצטברת בערכים המוגנים. במבט על, ניתן לומר כי הנאשמים הטילו את אימתם על המתלוננים, ס' ו-ע'. הם איימו עליהם, הכו אותם, הפחידו אותם, ודרשו מהם להעביר לידיהם כספים. באישום הראשון העברת הכספים הייתה במסגרת גביית דמי חסות. מאפיינים אלה צובעים את המקרה בחומרה.

29. הנסיבות הקשורות בביצוע העבירות, נושאות אם כן חומרה, ולהלן אפרט:

(-) התכנון שקדם לביצוע העבירות והתחכום בביצוען: כעולה מעובדות כתב האישום המתוקן, לביצוע העבירות באירוע קדם תכנון והמעשים לא היו פרי החלטה רגעית. מאפייני חומרה עולים גם מהעובדה כי המדובר באירוע מתמשך. מהנסיבות הקשורות באירוע הראשון עולה כי הנאשמים דרשו מ' ס' סכום כספי של 100,000 ₪, ופעלו למימוש דרישתם על ידי נטילת רכבו. הנאשמים אף ביצעו מספר פעולות כדי לממש את זממם. הם נסעו יחד עם ס' לביתו כדי לקחת את מפתחות הרכב, משם נסעו ליישוב אחר כדי לקחת את תעודת זהות של גיסתו של הקורבן (שהרכב רשום על שמה), ובהמשך למכור את הרכב. בכך, לא הסתיימו מהלכיהם העבריינים של הנאשמים. בהמשך הציגו בפני ס' מצג שווא לפיו הם רוצים לערוך עמו סולחה, וזאת על מנת שיסכים לפגוש אותם. אך זה היה אך מצג כדי למצוא שעת כושר לבצע עוד מעשה סחיטה.

האירוע השני אף הוא מאופיין בתכנון ותחכום. הנאשמים חברו יחד והציגו מצג שווא בפני ע' על מנת לגרום לו לפגוש את הנאשמים, ולהסיעו אל ביתו של הנאשם 1. לפיכך, גם האירוע המגולם באישום השלישי, נושא תכונות של תכנון ותחכום.

(-) הנזק שנגרם והנזק שהיה צפוי להיגרם מביצוע העבירות: למתלוננים בשני האירועים נגרמו נזקים בגופם. הנאשמים הכו את ס' בידיו וברגליו, לרבות באמצעות מוט ברזל וכתוצאה ממעשיהם נגרמו לו חבלות שטחיות מתחת לעין, נפיחות בשפתיים, פצעי שפשוף בברכיים וכאבים בחזה. נוסף לפגיעות בגוף, למתלונן ס' נגרם נזק לקניין המתבטא בגניבת רכבו. גם כלפי המתלונן ע' הנאשמים נקטו אלימות חמורה הכוללת אגרופים ובעיטות לפלג גופו התחתון ולאזור הזרועות, והוא אף נדקר באמצעות חפץ חד ברגלו השמאלית. פוטנציאל הפגיעה הפיזית בשני המתלוננים יכול היה להיות חמור יותר.

מעבר לזאת, נקל לשער את תחושות האימה והפחד שאחזו במתלוננים. בניגוד לנטען על ידי הסנגורים אין צורך בהצהרה מטעם המתלונן או בתסקיר על מנת לקבוע כי סבלו מתחושות קשות. אחד מהן אף נאלץ לשנות את מקום מגוריו נוכח חששותיו מהנאשמים.

(-) גם הרקע לביצוע העבירות צובע את האירועים בחומרה. באירוע הראשון הנאשמים ביצעו את העבירות כלפי ס'מתוך רצון לסחוט אותו ולקבל ממנו דמי חסות. העבירות באירוע השני נעברו על רקע סכסוך כספי בין ע' לנאשם 1. עבירות אלימות שמבוצעות על רקע סכסוך כספי נושאות חומרה, גם עבירות סחיטה שמבוצעות על רקע גביית דמי חסות, נושאות חומרה. תופעה מאוסה זו זכתה כבר לתואר המפוקפק של מכת מדינה (ראו והשוו: ע"פ 3184/24 מדינת ישראל נ' מלאק (29.5.2024) (להלן: עניין מלאק)).

(-) חלקם היחסי של הנאשמים בביצוע העבירות: אינני רואה להבחין בין חלקיהם של הנאשמים בביצוע העבירות באירוע הראשון, שכן כולם הורשעו באותן עבירות ולא ניתן לזהות דמות מרכזית לעומת דמויות משנה. עם זאת, יש לתת משקל לעובדה כי הנאשמים 2 ו-3 הועסקו על ידי הנאשם 1. באירוע השני ניתן לומר כי חלקם של הנאשמים 1 ו-2 גדול יותר בביצוע העבירות, וזאת מעצם העובדה כי הנאשם 3 היה בגדר מסייע בלבד. כידוע, והדברים אמורים לגבי חלקו של הנאשם 3 באירוע השני, הדין מבחין בין עונשו של מבצע עיקרי לבין מסייע במובן זה שהעונש המרבי בגין ביצוע עבירת סיוע הוא מחצית העונש המרבי שנקבע למבצע העיקרי (סעיף 32 לחוק העונשין). הקביעה הנורמטיבית ביחס לעונש המרבי של המסייע לעומת המבצע העיקרי מבטאת את התובנה כי תרומתו של המסייע לביצוע העבירה פחותה מתרומתו של המבצע העיקרי (ע"פ 4876/15 פלוני נ' מדינת ישראל (3.12.2015) (להלן: עניין פלוני)). בהקשר זה נקבע כי "המסייע, חרף תרומתו למעשה העבירה, כשמו כן הוא - נותר מחוץ למעגל העברייני הראשוני, ולכן אחריותו נחשבת פחותה" (ע"פ 10153/07 קייסי נ' מדינת ישראל (30.7.2012)). ואולם, אין משמעות הדברים כי יש לגזור יחס מתמטי ויש לעמוד על מכלול הנסיבות. 30. לצורך בחינת מדיניות הענישה, הפנו הצדדים לפסקי דין רבים התומכים לשיטתם במדיניות הענישה הנטענת על ידם. אסתפק בהפניה למספר פסקי דין ויודגש כי "...המצואות אינה מזמנת במרבית המקרים אירועים הזהים 'אחד לאחד' זה לזה. בבואו של בית המשפט להציב מתחם ענישה הולם עבור הנאשם שבפניו, עליו לאתר מקרים שיהיו דומים דיים להשוואה" (ע"פ 780/16 שושה נ' מדינת ישראל (20.2.2017)).

לגבי האירוע הראשון:

(-) ע"פ 3770/24 מדינת ישראל נ' מחאמיד (20.6.2024) - בית המשפט העליון החמיר בעונשו של נאשם שנודן בבית המשפט המחוזי לעונש של 16 חודשי מאסר והטיל עליו עונש של 36 חודשים, לאחר שהורשע בעבירות של סיוע לסחיטה באיומים ואף ציין כי לו לא היה מדובר בערעור, היה משית על הנאשם 4 שנות מאסר בפועל. דובר שם על גביית דמי חסות באצטלה של "שמירה" מבניין משרדים, וכן ביצוע עבירות התפרצות והיזק לרכוש כחלק מהמצגים העבריינים ליצירת צורך ב"שמירה".

בעניין מלאק הורשע הנאשם בעבירות של סחיטה באיומים (רישא), ריבוי עבירות של איומים, תקיפה סתם, ריבוי עבירות של הלבנת הון הלבנת הון, עבירות מס ועבירות כלכליות נוספות. העבירות יוחסו לנאשם על רקע "גביית" חובות בגין הלוואות נושאות ריבית נשך ב"שוק האפור". בית המשפט המחוזי הטיל 20 חודשי מאסר ובית המשפט העליון ראה להחמיר את העונש והטיל על הנאשם 40 חודשי מאסר. בית המשפט ציין כי בנסיבות אותו מקרה, מתחם שנע בין 6-9 שנות מאסר הוא מתחם נכון.

(-) ע"פ 8715/21 נזרוב נ' מדינת ישראל (19.6.2022): הנאשם חזר בו מערעורו בהמלצת בית המשפט העליון. הנאשם הורשע בעבירה של סחיטה בכוח, חבלה חמורה, פגיעה בנסיבות מחמירות, הפרעה לשוטר במילוי תפקידו, החזקת סכין שלא כדין ואיומים. הנאשם והמתלונן הכירו על רקע עבודתו של המתלונן במאפייה הסמוכה למקום מגוריו של הנאשם. במהלך היכרותם, סייע המתלונן לנאשם במספר הזדמנויות על רקע מצבו הכלכלי הקשה, בכך שהעביר לו סכומי כסף קטנים וסיגריות. בשלב מסוים, סירב המתלונן להיענות לדרישות הנאשם להעביר לו כספים נוספים או סיגריות. בעקבות כך, נכנס הנאשם אל המאפייה בעת שהמתלונן עבד במקום כאשר הוא מצויד בסכין. הנאשם ניגש אל המתלונן, הניף את הסכין לעברו ובתגובה הבטיח המתלונן לנאשם כי ייתן לו כסף. ימים ספורים לאחר מכן הגיע הנאשם לביתו של המתלונן כשהוא מצויד באולר ובסכין מטבח. במטרה להניע את המתלונן לשלם לו כספים, דחף אותו הנאשם והפילו על המיטה שהייתה במקום, דקר אותו בירך שמאל ואיים עליו באמצעות סכין המטבח. בהמשך, תקף הנאשם את המתלונן באמצעות האולר, עד שהמתלונן הציע לנאשם כי השניים ילכו יחדיו לכספומט כדי למשוך כסף. כשעמד המתלונן בפתח ביתו, תקף אותו הנאשם במכת מרפק לעינו והנאשם התמוטט שוב. בסופו של דבר, ניגש המתלונן בלוויית הנאשם לכספומט, שם משך מחשבונו סכום של 400 ₪, אותם העביר לנאשם. בעקבות מעשיו של הנאשם, אושפז המתלונן בבית החולים משך שבוע ימים ונזקק לניתוח שחזור של רצפת ארובת העין. בית המשפט המחוזי הטיל על הנאשם, בעל 11 הרשעות קודמות, 36 חודשי מאסר בפועל בצירוף עונשים נלווים.

(-) ע"פ 4246/23 מדינת ישראל נ' אבו שאח (13.7.2023) - הנאשמים הורשעו בעבירות של חטיפה, סחיטה באיומים וכליאת שווא; ואחד מהם הורשע בעבירה נוספת של תקיפה בנסיבות מחמירות. העבירות בוצעו כלפי מתלונן שהנאשמים סברו כי הוא רימה בת משפחתם. בית המשפט המחוזי הטיל עונשים של 28 ו-16 חודשים. בית המשפט העליון החמיר בעונשם של הנאשמים והטיל עליהם בהתאמה 36 חודשים ו-22 חודשי מאסר בפועל.

(-) ע"פ 2935/19 משהראווי נ' מדינת ישראל (24.10.2019): בית המשפט העליון לא התערב במתחם שנע מ-15 עד 36 חודשי מאסר בפועל לעבירה של סחיטה בכוח, כאשר צוין כי העונש שהוטל - 15 חודשי מאסר בפועל - אינו בגדר הרף הגבוה של הענישה המקובלת. המתלונן עבד בבית העסק בשטיפת כלי רכב, ובעת ניקוי הרכב הוא נטל מהרכב כסף שסכומו אינו ידוע במדויק. בעל הרכב הבחין בכך. שני הנאשמים, הבעלים של העסק ועובד בו, הורו למתלונן להיכנס לחדר שנמצא ליד רחבת השטיפה, והכו את המתלונן באגרופים בראשו, בחזהו, ובכל חלקי גופו. בהמשך, הנאשם 2 דרש מהמתלונן כי יביא לו לאלתר סכום של 1,000 ₪ אשר לווה ממנו בעבר ללא קשר לגניבה מהרכב. משמסר המתלונן כי אין בידו סכום כזה, הנאשמים אפשרו לו להתקשר לבנו כדי לבקש ממנו להגיע עם הכסף. לאחר מכן, הנאשם 2 הטיח במתלונן כי גנב מבעל הרכב 3,000 ₪, ודרש ממנו לשלם פיצוי בסך של 5,000 ₪, תוך ששני הנאשמים מאיימים עליו, בין היתר כי ישימו אותו בתא מטען של רכב ויעלימו אותו. כאשר המתלונן שב והכחיש כי גנב כסף מהרכב, הכו אותו הנאשמים פעם נוספת באמצעות אגרופים בכל חלקי גופו. הנאשמים גם דרשו מהמתלונן להתפשט וביצעו עליו חיפוש במטרה למצוא את הכסף שנגנב. בית המשפט המחוזי גזר על הנאשמים 15 חודשי מאסר בפועל. הערעור על חומרת העונש נדחה על ידי בית המשפט העליון.

לגבי האירוע השני

(-) ע"פ 1027/23 ששון נ' מדינת ישראל (20.6.2023): הנאשם הורשע, בעבירה של שוד, בכך שיזם פגישה עם אדם שהציע למכירה שעון רולקס יקר, ובעת שנפגש עמו ריסס את עיניו בגז פלפל וברח מהמקום עם השעון. נקבע מתחם עונש הולם שנע בין 18 ל-42 חודשי מאסר בפועל. על הנאשם הוטלו 21 חודשי מאסר בפועל, לצד מאסר על תנאי, קנס ופיצוי למתלונן. ערעור על חומרת העונש נדחה.

(-) ע"פ 7655/12 פייסל נ' מדינת ישראל (4.4.2013): התקבל ערעורו של נאשם אשר הורשע על יסוד הודייתו בעבירת שוד. בעקבות ויכוח שנתגלע בין הנאשם ושניים אחרים במקום בילוי בשעת לילה, תקפו הנאשם ואחרים את המתלונן, בעת שהיה בדרכו לביתו, תוך שאחד מהאחרים ריסס לעברו תרסיס שגרם לכאב בעיניו. משנפל המתלונן ארצה, נטלו ממנו השלושה מכשיר טלפון נייד ו- 500 ₪. בית משפט המחוזי קבע מתחם ענישה הנע בין 4 ל-6 שנות מאסר, ובעניינו של הנאשם, צעיר, נעדר עבר פלילי, ראה לסטות מהמתחם והשית על הנאשם 30 חודשי מאסר בפועל לצד עונשים נלווים. בית המשפט העליון קבע כי משהמדובר בשוד ספונטאני, ללא תכנון מוקדם וללא שימוש בנשק, ומשלא נגרמו לנפגע העבירה נזקים חמורים, יעמוד מתחם העונש ההולם על טווח שבין 6 ל-24 חודשי מאסר בפועל, והפחית את עונשו של הנאשם ל-20 חודשי מאסר בפועל.

(-) ע"פ 1347/13 חאמד נ' מדינת ישראל (7.10.2013): המערער הורשע בבית המשפט המחוזי בחיפה על יסוד הודאתו במסגרת הסדר טיעון בעבירת שוד לפי סעיף 402(א) לחוק העונשין. המערער חטף תיק פאוץ' שהיה כרוך סביב מותניה של המתלוננת, בת 57, וזאת לאחר שפנה למתלוננת, פתח את אבזם התיק ומשך אותו, ובשל כך נחבלה המתלוננת בידה השמאלית. על המערער נגזרו 30 חודשי מאסר בפועל, מאסר מותנה ופיצוי למתלוננת. בית המשפט העליון דחה את ערעורו של המערער על חומרת העונש, תוך שנקבע כי נוכח עברו הפלילי המכביד, על אף גילו הצעיר, העונש שהוטל עליו בנסיבות ביצוע העבירה אינו מצדיק התערבות בעונש.

31. במקרה שלפנינו, לאחר שבחנתי את מכלול השיקולים הנדרשים ובהתחשב בנסיבות ביצוע העבירות, בערכים החברתיים שנפגעו ובמידת הפגיעה בהם, כמו גם במדיניות הענישה הנוהגת, אני קובע את מתחמי העונש כלהלן: האירוע הראשון: המתחם נע בין 36 ל-60 חודשי מאסר בפועל.

האירוע השני: לגבי הנאשמים 1 ו-2 המתחם נע בין 30 ל-60 חודשי מאסר בפועל; ולגבי הנאשם 3 המתחם נע בין 18 ל-46 חודשי מאסר בפועל.

נוסף לכך, המתחמים כוללים גם מאסר על תנאי ופיצוי למתלונן באישום השלישי בלבד בהינתן הסכם הסולחה במסגרתו שולמו פיצויים לקורבן העבירה באישומים 1 ו-2.

32. סעיף 40ג(ב) לחוק העונשין קובע כי משהורשע נאשם בכמה עבירות המהוות כמה אירועים, בית המשפט רשאי לגזור עונש נפרד לכל אירוע ואז לקבוע את מידת החפיפה בין העונשים או הצטברותם, או לחילופין לקבוע עונש כולל לכל האירועים. בנסיבות העניין, אני סבור כי יש להטיל עונש כולל לכל האירועים ולא לקבוע עונשים נפרדים לכל אירוע.

נסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירות

33. בגזירת העונש בגדרי מתחם העונש ההולם יש לשקול את הנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה (סעיף 40 יא' לחוק העונשין). במקרה שלפנינו, שקלתי את השיקולים הבאים:

הרשעות קודמות - לנאשם 1 שתי הרשעות קודמות: האחת בגין עבירה של תקיפה הגורמת חבלה של ממש של בת זוג, מיום 25.6.2010, בגינה הוטל עליו מאסר מותנה; והשנייה בגין ביצוע עבודות בלא היתר מיום 2.12.1999, בגינה הוטל עליו קנס. לנאשם 2 ארבע הרשעות קודמות, רובן עבירות סמים - לרבות סחר בסמים, וכן בעבירות של איומים והחזקת אגרופן או סכין. הרשעתו האחרונה של הנאשם 2 מיום 22.10.2018, והוא ריצה בעבר עונשי מאסר בפועל. לנאשם 3 אין הרשעות קודמות.

הודאה - הנאשמים הודו בעובדות כתב אישום מתוקן. יצוין כי הודאת הנאשמים באה לאחר שהתקיימו מספר ישיבות הוכחות במהלכן העידו המתלוננים וחלק מבני משפחתם.

נסיבות אישיות - נתתי דעתי לנסיבותיהם האישיות של הנאשמים וכן להשפעת המאסר עליהם ועל משפחתם:

הנאשם 1, הוא המבוגר מבין השלושה - כבן 50 כיום. נתתי דעתי להשלכות הענישה על בני משפחתו של הנאשם 1. ניכר כי מעצרו של הנאשם 1 ומאסרו כעת, הוא בעל השלכות על מצבם של בני המשפחה, הן הנפשי והן הכלכלי. הנאשם 1 תומך בבני משפחתו ששניים מהם לומדים במוסדות להשכלה גבוהה וברי כי למאסר תהיה השפעה ניכרת על המשפחה בהיבט זה. בהקשר לכך, לא ניתן אלא לתהות על הפער הבלתי נתפס בדואליות הנורמטיבית בה פעל הנאשם: מצד אחד הוא שואף לתת לילדיו חינוך והשכלה גבוהה מהטובים ביותר במדינה, ומצד שני טובל את ידו בפעילות עבריינית שכוללת גביית דמי חסות ומעשה שוד.

נוסף לכך נתתי את דעתי לעדויות עדי האופי מטעמו, והתחשבתי במצבו הרפואי כעולה מאסופת המסמכים שהוגשה בעניינו ממנה עולה כי הוא סובל בין היתר מבעיות אורתופדיות.

זאת ועוד, הוצגו בפניי מסמכים לפיהם הנאשם היה מעורב במספר הסכמי פיוס בין אנשים בעיר שפרעם וסייע לוועדה הארצית לפיוס (טנ/1, הצהרה מיום 6.7.2024). נתון זה יותר מאשר עשוי להקל עם הנאשם, מצדיק החמרה עמו (וככל שהטענה לגבי מעורבות הנאשם בוועדות הפיוס נכונה, הדבר מצביע על שחיקתו של מוסד "הסולחה"). כמי שהיה מעורב בהסכמי סולחה, הנאשם היה צריך להבין את השלכות מעשיו. לא ניתן מצד אחד לפעול לפיוס בתוך החברה ומצד שני לגבות דמי חסות ולבצע עבירות אלימות. הדברים לא יכולים להסתדר בשום צורה.

הנאשם 2, הוא כבן 31, נתתי דעתו לכך שהוא נשוי ואב ל-4 ילדים, וכן לנסיבות חייו האישיות כמפורט על ידי סנגורו. הנאשם 3, הוא כבן 30, נשוי ובמהלך מעצרו נולדה לו בת. נתתי דעתי לכך שבמהלך תקופת מעצרו סיים הנאשם 3 בהצלחה קורס ניהול קונפליקטים (טנ/2 תעודה מיום 28.1.2024).

תקופת המעצר - לבסוף נתתי דעתי לעובדה כי הנאשמים נתונים במעצר עד תום ההליכים: הנאשם 1 מיום 10.8.2023; הנאשם 2 מיום 20.8.2023; והנאשם 3 מיום 20.9.2023.

34. נתון נוסף שיש להתחשב בו הוא הסכם הסולחה שנערך בין המתלונן באישומים הראשון והשני לבין משפחת הנאשם 1. על פי הסכם הסולחה התחייב הנאשם 1 לשלם לקורבן העבירה באישומים הראשון והשני סך של 60,000 ₪, בעדותו היום אישר קורבן העבירה כי קיבל את מלוא הפיצוי וכי אין לו כל טענה הנאשמים. יודגש, כי הגם שהסכם הסולחה נערך בין המתלונן באישומים הראשון והשני לבין הנאשם 1, קורבן העבירה ציין כי הוא סולח לכל הנאשמים ואין לו כל טענה כלפיהם.

הסכם סולחה בין הצדדים הוא שיקול להקלה בעונשו של הנאשם, אמנם אין הדבר בגדר שיקול מכריע (ראו בין היתר ע"פ 6340/11 זחאלקה נ' מדינת ישראל (16.2.2012)). אמנם הסכם סולחה הוא פרקטיקה חברתית חיובית שיש מקום להתחשב בה בנקודות מסוימת, אך מבלי לטעת מסמרות נראה כי שימוש יתר במושג זה עשוי לשחוק את האפקטיביות שלו. אינני מתיימר למצות את השינויים שחלו במוסד הסולחה (שלא בטובתו) ואסתפק בכך שאין להפוך מושג זה לתחליף לאכיפה אפקטיבית ולהרתעה מוחשית, במיוחד בעבירות מהסוג בהן הורשעו הנאשמים שכוללים דמי חסות, תופעה שיש להילחם בה בכל תוקף.

גזר הדין

35. בשים לב למתחם העונש שקבעתי ולשיקולים הקשורים לגזירת העונש, אני גוזר על הנאשמים את העונשים הבאים:

הנאשם 1

א. מאסר בפועל לתקופה של 52 חודשים בניכוי ימי מעצרו, מיום 10.8.2023.

ב. מאסר על תנאי למשך 12 חודשים והתנאי שהנאשם לא יעבור בתוך שלוש שנים אחת מן העבירות הבאות: עבירת אלימות פיזית או מילולית מסוג פשע, עבירת סחיטה, עבירת שוד.

ג. מאסר על תנאי למשך 5 חודשים והתנאי הוא שהנאשם לא יעבור בתוך שלוש שנים אחת מן העבירות הבאות: עבירת אלימות פיזית או מילולית מסוג עוון, עבירת רכוש מסוג פשע.

ד. אני מחייב את הנאשם לפצות את המתלונן ע', עד התביעה מס' 1, בסכום של 10,000 ₪. הפיצוי ישולם לא יאוחר מיום 31.12.2024.

הנאשם 2

א. מאסר בפועל לתקופה של 52 חודשים בניכוי ימי מעצרו, מיום 20.8.2023.

ב. מאסר על תנאי למשך 12 חודשים והתנאי שהנאשם לא יעבור בתוך שלוש שנים אחת מן העבירות הבאות: עבירת אלימות פיזית או מילולית מסוג פשע, עבירת סחיטה, עבירת שוד.

ג. מאסר על תנאי למשך 5 חודשים והתנאי הוא שהנאשם לא יעבור בתוך שלוש שנים אחת מן העבירות הבאות: עבירת אלימות פיזית או מילולית מסוג עוון, עבירת רכוש מסוג פשע.

ד. אני מחייב את הנאשם לפצות את המתלונן ע', עד התביעה מס' 1, בסכום של 10,000 ₪. הפיצוי ישולם לא יאוחר מיום 31.12.2024.

הנאשם 3

א. מאסר בפועל לתקופה של 38 חודשים בניכוי ימי מעצרו, מיום 20.9.2023.

ב. מאסר על תנאי למשך 12 חודשים והתנאי שהנאשם לא יעבור בתוך שלוש שנים אחת מן העבירות הבאות: עבירת אלימות פיזית או מילולית מסוג פשע, עבירת סחיטה, עבירת שוד.

ג. מאסר על תנאי למשך 5 חודשים והתנאי הוא שהנאשם לא יעבור בתוך שלוש שנים אחת מן העבירות הבאות: עבירת אלימות פיזית או מילולית מסוג עוון, עבירת רכוש מסוג פשע.

ד. אני מחייב את הנאשם לפצות את המתלונן ע', עד התביעה מס' 1, בסכום של 5,000 ₪. הפיצוי ישולם לא יאוחר מיום 31.12.2024.

זכות ערעור לבית המשפט העליון תוך 45 ימים מהיום.

ניתן היום, ט"ו אב תשפ"ד, 19 אוגוסט 2024, במעמד ב"כ הצדדים והנאשמים.